

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ

135/2017

(της διαδικασίας του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 19^η Δεκεμβρίου του έτους δύο χιλιάδες δεκαεπτά (2017) ημέρα Τρίτη και ώρα 10:00 π.μ. και επί της οδού Κεφαλληνίας 45, στην Αθήνα, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος :** Καταπόδης Γεώργιος
- 2. Αντιπρόεδρος :** Μπουσουλέγκα Χριστίνα
- 3. Μέλη:** Λουρίκας Δημήτριος
Σταθακόπουλος Δημήτριος
Στυλιανίδου Μαρία
Χριστοβασίλη Ερωφίλη

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν προσήλθαν, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Γραμματέας: Μαρία Αντωνοπούλου, Π.Ε. Διοικητικού – Οικονομικού

Εισηγήτρια: Δρ.Στυλιανή Παρασκευά, Χημικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης παρέστησαν η εισηγήτρια κα Παρασκευά, η Προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, κα Χ. Καζιρή, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, κα Μίνα Καλογρίδου, ο Δρ. Φίλιππος Χ. Τσιμπόγλου, Γενικός Διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος καθώς και ο κ. Μιχάλης Γερόλιμος, Βιβλιοθηκονόμος, οι οποίοι αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας και λήψης της απόφασης από τα Μέλη του

Συμβουλίου της Αρχής.

Θέμα: Διατύπωση σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης για τη σύναψη σύμβασης παροχής υπηρεσιών συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης/αγοράς ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 572.446,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, διάρκειας πέντε (5) ετών.

Με το από 23.01.2017 ηλεκτρονικό μήνυμα-αίτημα της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (εφεξής Αρχή) που παρελήφθη στις 23.01.2017 (αριθμ. πρωτ. εισερχ. 488), όπως συμπληρώθηκε, κατόπιν σχετικού αιτήματος της Αρχής, με τα υπ' αριθμ. πρωτ. 1594/19.05.2017 και 5069/21.11.2017 έγγραφα της (αριθμ. πρωτ. εισερχ. 3277/22.05.2017 και 6920/24.11.2017, αντίστοιχα) και τα συνημμένα σε αυτά έγγραφα, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (εφεξής Ε.Β.Ε.) αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ (δδ) ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προκειμένου να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για τη σύναψη σύμβασης «παροχής υπηρεσιών συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης/αγοράς ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων», προϋπολογισθείσας δαπάνης 572.446,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ διάρκειας πέντε (5) ετών, με επίκληση της διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' του ν.4412/2016 (για λόγους σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων).

I. Ιστορικό- πραγματικά περιστατικά

Από το φάκελο της υπόθεσης και τα περιεχόμενα σε αυτόν στοιχεία και σχετικά έγγραφα προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας (Ε.Β.Ε.) αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), που θεσμοθετήθηκε με το ν.3149/2003 (ΦΕΚ 141/Β'/10.06.2003) και το οποίο υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.). Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ως άνω νόμου, όπως ισχύει, σκοπός της Ε.Β.Ε. είναι: «ο εντοπισμός, η συγκέντρωση, η οργάνωση, η περιγραφή και η διαφύλαξη στο διηνεκές Τεκμηρίων του ελληνικού πολιτισμού και της πρόσληψής του διαχρονικά, καθώς και σημαντικών αντιπροσωπευτικών Τεκμηρίων της πνευματικής παραγωγής του ανθρώπου και η διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης σε αυτά, με γνώμονα την ελευθερία της γνώσης, της πληροφόρησης και της έρευνας. Για την εκπλήρωση του σκοπού της η Ε.Β.Ε. ιδίως:

(α) Αναπτύσσει, διατηρεί και διαφυλάσσει Ειδικές Συλλογές οι οποίες περιλαμβάνουν Τεκμήρια: (αα) που δημιουργούνται ή δημοσιεύονται στην Ελλάδα, καθώς και Τεκμήρια που δημιουργούνται ή δημοσιεύονται στο εξωτερικό αλλά συνδέονται ή έχουν συνάφεια με τους ανθρώπους, τη χώρα, τις παραδόσεις και τον πολιτισμό της Ελλάδας, (ββ) που είναι αντιπροσωπευτικά της πνευματικής παραγωγής. Για το σκοπό αυτόν, παρακολουθεί συστηματικά την εγχώρια και διεθνή παραγωγή Τεκμηρίων και μεριμνά για την πρόσκτησή τους.

(β) Λειτουργεί ως το επίσημο Εθνικό Αποθετήριο και Αρχείο ψηφιακών δημοσιευμάτων, δεδομένων και μετα- δεδομένων που παράγονται στη χώρα ή αφορούν τον ελληνικό πολιτισμό. Στην ανωτέρω λειτουργία περιλαμβάνεται η παρακολούθηση και η αρχειοθέτηση του παγκόσμιου ιστού (web archiving) ή άλλου τεχνολογικού περιβάλλοντος. Προς τούτο αναλαμβάνει, κατανέμει και συντονίζει σε εθνικό επίπεδο τις σχετικές δράσεις.

(γ) Λειτουργεί ως το Εθνικό Βιβλιογραφικό και Καταλογογραφικό Κέντρο της χώρας και ειδικότερα: (αα) αναπτύσσει και συμμετέχει στη διαμόρφωση εθνικών βιβλιογραφικών προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών για κάθε θέμα που αφορά τη λειτουργία και τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών της χώρας, (ββ) συντάσσει και δημοσιεύει την τρέχουσα και την παλαιότερη Εθνική Βιβλιογραφία, (γγ) συντάσσει και διαθέτει στις άλλες βιβλιοθήκες πρότυπες εγγραφές βιβλιογραφικής περιγραφής για τα ελληνικά δημοσιεύματα, (δδ) παρέχει διαρκή πληροφόρηση και υποστήριξη στις ελληνικές βιβλιοθήκες σε θέματα που αφορούν τη βιβλιογραφική περιγραφή, την τεκμηρίωση, τη διατήρηση, την ψηφιοποίηση και τη μικροφωτογράφιση των συλλογών τους, (εε) παρέχει έγκυρη πληροφόρηση και υλικό για την ελληνική εκδοτική παραγωγή που αφορά τον ελληνικό πολιτισμό και τη χώρα, στο πλαίσιο της συνεργασίας της με άλλες εθνικές βιβλιοθήκες και διεθνείς οργανισμούς, καθώς και στο πλαίσιο της συμμετοχής της σε προγράμματα διαδανεισμού.

(δ) Μεριμνά για την προαγωγή της παιδείας της έρευνας και της πολιτιστικής δημιουργίας στη χώρα, μέσα από την πολύμορφη, πολύπλευρη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στη Συλλογή της.

(ε) Διοργανώνει εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

(στ) Παρέχει υπηρεσίες δανεισμού, αναπτύσσοντας Ειδική προς τούτο Συλλογή.

(ζ) Διευκολύνει, με κάθε πρόσφορο μέσο, την πρόσβαση των χρηστών στο διεθνές χώρο της πληροφορίας.

(η) Λειτουργεί ως εθνικό κέντρο διεθνούς πρότυπης αριθμοδότησης δημοσιευμάτων (Διεθνής Πρότυπος Αριθμός Βιβλίων (International Standard Book Number - ISBN), Διεθνής Πρότυπος Αριθμός Σειρών (International Standard Serial Number - ISSN), Διεθνής Πρότυπος Αριθμός Μουσικής (International Standard Music Number - ISNM)), άλλων έργων της διανοήσης διεθνών ή κοινοτικών οργανισμών (Διεθνής Πρότυπος Προσδιοριστής Βιβλιοθηκών και συναφών Οργανισμών (International Standard Identifier for Libraries and Related Organizations - ISIL)), καθώς και δημιουργιών (Διεθνές Πρότυπο Αναγνωριστικό Ονόματος (International Standard Name Identifier - ISNI)) πνευματικής και πολιτιστικής δημιουργίας [...].».

2. Με το από 23.01.2017 ηλεκτρονικό μήνυμα-αίτημά της, η Ε.Β.Ε. αιτήθηκε τη σύμφωνη γνώμη της Αρχής για προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση “για τη σύναψη μίας σύμβασης συνδρομής ηλεκτρονικής πρόσβασης σε βάσεις δεδομένων με προμηθευτή αποκλειστικής παροχής υπηρεσίας (ProQuest)”, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 136.500,00 μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Η Αρχή με το υπ' αριθμ. πρωτ. 488/01.02.2017 έγγραφό της αιτήθηκε παροχή διευκρινίσεων ως προς τη συνολική πραγματική αξία για το οικονομικό έτος 2017 για την προμήθεια όμοιων ή ομοειδών προϊόντων ή για την παροχή ίδιου τύπου υπηρεσιών, στο πλαίσιο τόσο διαγωνιστικών διαδικασιών όσο και απευθείας αναθέσεων.

3. Η Ε.Β.Ε. επανήλθε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 1594/19.05.2017 έγγραφο αίτημά της, με το οποίο αιτήθηκε “την έγκριση προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση για τη σύναψη πέντε (5) συμβάσεων συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης /αγοράς ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 206.504,50€ και 507.223,62\$”. Η Αρχή με το υπ' αριθμ. πρωτ. 3277/19.06.2017 έγγραφό της, αιτήθηκε την εκ νέου παροχή διευκρινίσεων προκειμένου να προβεί στην εξέταση του εν λόγω αιτήματος και συγκεκριμένα αιτήθηκε: 1.α. την προσκόμιση σχεδίου απόφασης του αρμοδίου οργάνου της Ε.Β.Ε., για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, στο οποίο θα αναφέρεται i) ειδική αιτιολόγηση για τη εν λόγω προσφυγή, ii) η νομική βάση, στην οποία θα ενταχθεί η αιτούμενη προσφυγή και iii) όλα τα στοιχεία της υπό ανάθεση σύμβασης/συμβάσεων, ο πίνακας ανάλυσης κόστους, που αναφέρεται στο υπ' αριθμ.

πρωτ. 1594/19.05.2017 έγγραφο και β. σε σχέση με τα επικαλούμενα αποκλειστικά δικαιώματα, εφόσον υπάρχουν, εάν αυτά αφορούν στην προστασία των βάσεων δεδομένων ή εάν επεκτείνονται και στα δεδομένα που αυτές περιέχουν.

4. Στη συνέχεια, η Ε.Β.Ε. με το υπ' αριθμ. πρωτ. 5069/21.11.2017 έγγραφο αίτημά της, αιτήθηκε “την έγκριση προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση για τη σύναψη πέντε (5) συμβάσεων συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης/αγοράς ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 572.446,00€ με συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ”, προσκομίζοντας το υπ' αριθμ. 39/31.07.2017 απόσπασμα Πρακτικών του Εφορευτικού Συμβουλίου και πίνακα ανάλυσης κόστους με αναφορά σε κωδικούς CPV.

5. Με το Απόσπασμα Πρακτικών της 39^{ης} Συνεδρίας του Εφορευτικού Συμβουλίου της Ε.Β.Ε. (31.07.2017), Θέμα 12^ο: “Συμβάσεις Ηλεκτρονικών Πηγών με Συνδρομητική και Μόνιμη Πρόσβαση” ο Γενικός Διευθυντής εισηγήθηκε τα εξής: «προς έγκριση την σύναψη πέντε συμβάσεων συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης/αγοράς ηλεκτρονικών πηγών (βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικών βιβλίων), με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, βάσει του ν.4412/2016. Το συνολικό κόστος για την πενταετία ανέρχεται στο ποσό των 572.446€ και η έγκριση αφορά επί της αρχής για όλες τις ηλεκτρονικές πηγές που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί και συμπεριλαμβάνουν τις πιθανές συναλλαγματικές διακυμάνσεις. Η διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προβλέπει την απ' ευθείας ανάθεση από τους εκδότες και παραγωγούς χωρίς την μεσολάβηση τρίτων, κατόπιν εγκρίσεως και την Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων. Με την έγκριση της διαδικασίας από την ΕΑΑΔΗΣΥ, η Ε.Β.Ε. μπορεί να καλύψει προς όφελος του δημοσίου, τις πληροφοριακές ανάγκες στο συγκεκριμένο τομέα για τα επόμενα πέντε έτη, καταβάλλοντας για μεν το 2017 συνολικά 331.336, ήτοι 55.562 για συνδρομές και 275.774 για προμήθειες (άπαξ πληρωμή). Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται και οι προβλεπόμενες ετήσιες συνδρομές που θα καταβληθούν αντίστοιχα από τους προϋπολογισμούς των ετών 2018-2021 αναλυτικά για κάθε ηλεκτρονική πηγή [...]». Τα εν λόγω Πρακτικά καταχωρήθηκαν, επικυρώθηκαν ομόφωνα και υπογράφηκαν. Ο συνημμένος Πίνακας των Πρακτικών με την ανάλυση του κόστους των ηλεκτρονικών πηγών είναι ο εξής:

Κατηγοριοποίηση ανά εκδότη, είδος πρόσβασης και τύπο ηλεκτρονικής πηγής										
Κόστος σε €										
Πάροχος	Όνομασία	Κατηγοριοποίηση	Συνδρομή	Προμήθεια	ετήσια συντήρηση	2017	2018	2019	2020	2021
ProQuest	Dissertations & Theses Global	Βάση Δεδομένων	40.500			8.100	8.100	8.100	8.100	8.100
	Early European Books	Βάση Δεδομένων	6.000			0	0	0	0	0
	Periodicals Archive Online Foundation Collections I	Βάση Δεδομένων	1.835	18.000	367	367	367	367	367	367
	Periodicals Archive Online Foundation Collections II	Βάση Δεδομένων	1.835	17.300	367	367	367	367	367	367
	Periodicals Archive Online Foundation Collections III	Βάση Δεδομένων	1.835	18.000	367	367	367	367	367	367
	Ulrich's Web	Βάση Δεδομένων	6.700			1.340	1.340	1.340	1.340	1.340
ProQuest Library Science & LIS	Βάση Δεδομένων	14.070			2.814	2.814	2.814	2.814	2.814	
Σύνολο			72.775	53.300	1.101	13.355	13.355	13.355	13.355	13.355
EBSCO	Academic Search Ultimate \$91.800	Βάση Δεδομένων	78.946			14.500	14.996	15.388	15.842	16.320
	Business Source Ultimate 579.360	Βάση Δεδομένων	68.256			12.528	12.907	13.301	13.703	14.114
	eBook Academic Collection S14.650	Συλλογή ηλ. βιβλίων	12.600			2.306	2.375	2.447	2.520	2.596
	eBook Business Collection \$8.980	Συλλογή ηλ. βιβλίων	7.725			1.417	1.460	1.504	1.549	1.595
Σύνολο			167.527			30.753	31.678	32.640	33.614	34.625
Brepols (26% έκπτωση επί των αναγραφόμενων τιμών στις βίβλους όχι στα περιοδικά)	Brepols Latin Complete (BL-C)	Βάση Δεδομένων	26.700			0	0	0	0	0
	In Principia Online (INPR)	Βάση Δεδομένων	6.625			0	0	0	0	0
	Brepols Religion – Bibliographies & Encyclopaedias (BR-BC)	Βάση Δεδομένων	9.125			0	0	0	0	0
	Lexikon	Βάση Δεδομένων	4.050			0	0	0	0	0
	Vetus Latina Database (V-LD)	Βάση Δεδομένων	2.425			0	0	0	0	0
	Patrologia Orientalis Database (POD)	Βάση Δεδομένων	4.000			0	0	0	0	0
	Σύνολο		52.925			0	0	0	0	0
Σύνολο με την έκπτωση 26%			39.165			7.833	7.833	7.833	7.833	7.833
JSTOR-Artstor	Συλλογή ηλ. περιοδικών	Συλλογή 18 ηλ. περιοδικών				0	0	0	0	0
	Artstor Digital Library \$26.270	Βάση Δεδομένων	17.206	4.822		3.241	3.338	3.438	3.541	3.648
	Ηλεκτρονικά βιβλία \$238.088,62	Συλλογή ηλ. βιβλίων		203.032						
Σύνολο			17.206	207.854		3.241	3.338	3.438	3.541	3.648
Brill	Encyclopedia of Ancient Greek Language and Linguistics Online (EAGGL)	Βάση Δεδομένων	1.520	12.410		380	380	380	380	380
	Supplementum Epigraphicum Graecum Online (SEG Online)	Βάση Δεδομένων		2.180						
Σύνολο				14.620	0	380	380	380	380	380
Σύνολο			296.673	275.774	1.101	55.562	56.584	57.646	58.723	59.841

6. Η αιτούσα υπέβαλε τις από 08.11.2016, 14.02.2017, 15.02.2017, 22.02.2017, 01.03.2017, και 02.03.2017 βεβαιώσεις από τους παρόχους ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων ProQuest, ARTSTOR, EBSCO, BRILL, JSTOR και BREPOLIS αντίστοιχα, με τις οποίες ο καθένας δηλώνει ότι είναι ο αποκλειστικός παραγωγός, εκδότης και διανομέας των ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων που αναφέρονται στις ως άνω βεβαιώσεις. Επίσης, δηλώνεται ότι είναι αποκλειστικοί δικαιούχοι των δικαιωμάτων πλήρους πρόσβασης στις πλατφόρμες, μέσω των οποίων μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στο περιεχόμενο επιστημονικών περιοδικών, σειρών ηλεκτρονικών βιβλίων, συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων κ.α.

7. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Ε.Β.Ε. «Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος αποτελεί τον θεματοφύλακα της γραπτής πνευματικής παρακαταθήκης των Ελλήνων και την κιβωτό ενός μοναδικού πλούτου στον οποίο καταγράφεται η πορεία της ελληνικής σκέψης και ιστορίας δια μέσου των αιώνων. Ωστόσο, μέχρι σήμερα δεν είχε προβεί ποτέ σε αγορές βάσεων δεδομένων και συλλογές ηλεκτρονικών βιβλίων, γεγονός που αφενός αποτελεί παγκόσμια μοναδικότητα στο χώρο των Εθνικών Βιβλιοθηκών όλων των ηπειρών, της Αφρικανικής συμπεριλαμβανομένης και β) ουδόλως αντιστοιχεί με την τεράστια διάδοση, τον πλούτο, το βάθος και το εύρος των διαθέσιμων διεθνώς ηλεκτρονικών πηγών. Δεν έχει γίνει καμία προμήθεια όμοιων ή ομοειδών προϊόντων ή υπηρεσιών για την παροχή ίδιου τύπου υπηρεσιών, ούτε στο πλαίσιο διαγωνιστικών διαδικασιών ούτε και απευθείας αναθέσεων.

Για το λόγο αυτό μέσα σε ένα παγκόσμιο ηλεκτρονικό περιβάλλον παροχής επιστημονικής πληροφόρησης, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (Ε.Β.Ε.), επιδιώκει, εκπληρώνοντας την αποστολή της,

να αποτελέσει τον εθνικό κόμβο μέσω του οποίου θα μπορούν οι Έλληνες χρήστες του Διαδικτύου να έχουν πρόσβαση σε υψηλού επιστημονικού περιεχομένου ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (ΗΒΔ) και συλλογές ηλεκτρονικών βιβλίων (ΣΗΒ).

Το παγκόσμιο αυτό περιβάλλον παροχής επιστημονικής πληροφορίας είναι εξαιρετικά απαιτητικό σε ό,τι αφορά την εξασφάλιση αποκλειστικής πρόσβασης σε εμπορικές βάσεις δεδομένων. Η Ε.Β.Ε. μετά από μια πολύμηνη διαδικασία αξιολόγησης, αποφάσισε να προχωρήσει στην αγορά ηλεκτρονικών πηγών. Πιο συγκεκριμένα, δεκαεπτά (17) ΗΒΔ και τριών (3) συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων. Η αγορά των συγκεκριμένων ηλεκτρονικών πηγών θα παρέχει, στην Ε.Β.Ε., τα απαραίτητα εφόδια για την ανάπτυξη, εξέλιξη, προσφορά και ανάδειξη διαδικτυακών υπηρεσιών προς τους χρήστες της.

Η χρονική διάρκεια των συμβάσεων συνδρομητικής πρόσβασης είναι 5ετής, εκτός του παρόχου Brepolis που είναι βετής λόγω ιδιαίτερα μεγάλης έκπτωσης από 15% για την 5ετή σε 24% για την βετή. Οι υπόλοιπες βάσεις αφορούν αγορά μόνιμης πρόσβασης (perpetual access) και η αγορά γίνεται εφάπαξ. Επομένως η μόνιμη αγορά θεωρείται ως προμήθεια προϊόντος (72319000-4 Υπηρεσίες προμήθειας δεδομένων) και οι συνδρομητικές προσβάσεις ως υπηρεσία (72320000-4 Υπηρεσίες βάσεων δεδομένων) [...].

Σκοπός της προτεινόμενης, από την Ε.Β.Ε., αγοράς των ηλεκτρονικών πηγών (ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικά βιβλία) είναι η κάλυψη σημαντικών ερευνητικών αναγκών. Οι ανάγκες αυτές προκύπτουν τόσο από την αποστολή της Ε.Β.Ε. (βλ. Ν.3149/2003, και όπως αυτός τροποποιήθηκε Ν.4452/2017 Κεφ.Β' Αρθ. 4) όσο και από το ρόλο της ως κυρίαρχος θεσμός στο χώρο των βιβλιοθηκών της χώρας. Με την προτεινόμενη αγορά ηλεκτρονικών πηγών η Ε.Β.Ε. θα προσφέρει στους Έλληνες πολίτες πρόσβαση στο πλήρες κείμενο μοναδικών πηγών για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας (για παράδειγμα, βλ. Τη βάση Dissertations and Theses Global που θα προσφέρει πολύτιμο υλικό σε ερευνητές με πρόσβαση σε εκατομμύρια διδακτορικές διατριβές ανά τον κόσμο). Παράλληλα, λόγω και της ιδιάζουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας, θα καλύψει, άμεσα, και ανάγκες ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας, τα οποία αδυνατούν να προχωρήσουν σε ανάλογες αγορές ηλεκτρονικών πηγών. Για παράδειγμα, η αγορά της βάσης Business Source Ultimate αποσκοπεί να εξυπηρετήσει όχι μόνο τους χρήστες της Ε.Β.Ε., αλλά και την ακαδημαϊκή κοινότητα ιδρυμάτων όπως το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Πειραιά.

Η Ε.Β.Ε. επιλέγει τις ηλεκτρονικές πηγές βάσει της θεματικής τους κάλυψης και σε σχέση με τις ανάγκες της αλλά και την εγκυρότητα που διαθέτουν στην επιστημονική κοινότητα. Στη συνέχεια, η “συνεργασία” με τον κάθε παραγωγό της πηγή είναι, επί της ουσίας, μονόδρομος, καθώς όλες οι ηλεκτρονικές πηγές που προτίθεται να αγοράσει η Ε.Β.Ε. προσφέρονται κατά αποκλειστικότητα από τους συγκεκριμένους προμηθευτές[...].».

8. Κατόπιν των ανωτέρω, η Ε.Β.Ε., με το υπ' αριθμ. πρωτ. 6920/24.11.2017 αίτημά της και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα, υπέβαλε στην Αρχή σχέδιο απόφασης του Εφορευτικού Συμβουλίου, για την έγκριση σύναψης πέντε συμβάσεων συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης/αγοράς ηλεκτρονικών πηγών (βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικών βιβλίων) με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, βάσει του ν.4412/2016, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 572.446,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, για την πενταετία, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 32, παρ. 2, περ. β' του ν. 4412/2016 (για λόγους σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων).

II. Νομικό πλαίσιο

9. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προβλέπεται ότι: «[...] δδ) Οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 3 του π.δ. 59/2007 και των άρθρων 24 και 25 του π.δ. 60/2007, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπíπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων. [...]».

10. Στο άρθρο 2 “Ορισμοί (άρθρο 2 και άρθρο 33 παρ. 1 εδάφιο β' της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 2 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)” του ν. 4412/2016 (Α' 147) ορίζεται ότι:

“[...] 5) ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών,

8) ως «δημόσιες συμβάσεις προμηθειών» και ως «συμβάσεις προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης,

9) ως «δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών» και ως «συμβάσεις υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών, πλην των αναφερομένων στην περίπτωση 6.

(α) ως «δημόσιες συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών» νοούνται αυτές με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά την έννοια των στοιχείων α' και β', αντίστοιχα, της περίπτωσης 6 της παραγράφου 3, σύμφωνα με το Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Γ', όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής,

(β) ως «δημόσιες συμβάσεις γενικών υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών, πλην των αναφερομένων στην υποπερίπτωση α' της παρούσας περίπτωσης συμπεριλαμβανομένων των συμβουλευτικών υπηρεσιών, που ως τέτοιες νοούνται εκείνες που, έχουν ως αντικείμενο το σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησης τους με τη μεταφορά της απαραίτητης σχετικής τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και δράσεων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, οι κοινωνικές μελέτες, οι μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας, οι περιβαλλοντικές μελέτες, καθώς και οι μελέτες συστημάτων πληροφορικής, εκτός εάν σχετίζονται με έργο κατά την έννοια της περίπτωσης 7 ή με εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά την έννοια της υποπερίπτωσης α' της παρούσας περίπτωσης”.

11. Στο άρθρο 5 “Κατώτατα όρια (άρθρο 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2170)” του ν. 4412/2016 (Α' 147) ορίζεται ότι:

«Ως κατώτατα όρια, σε συνάρτηση προς την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, εκτός ΦΠΑ, ορίζονται τα ακόλουθα:

α) 5.225.000 ευρώ για τις δημόσιες συμβάσεις έργων,

β) 135.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. Αν οι δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ανατίθενται από τις αναθέτουσες αρχές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, το εν λόγω κατώτατο όριο ισχύει μόνο για τις συμβάσεις που αφορούν τα οριζόμενα στο Παράρτημα ΙΙΙ του Προσαρτήματος Α' προϊόντα,

γ) 209.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. Το κατώτατο όριο αυτό εφαρμόζεται επίσης στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, όταν οι συμβάσεις αυτές αφορούν προϊόντα που δεν εμπίπτουν στο Παράρτημα ΙΙΙ του Προσαρτήματος Α',

δ) 750.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΧΙV του Προσαρτήματος Α' [...].»

12. Στο άρθρο 6 “Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)” παρ. 9 και 10 του ν. 4412/2016 ορίζονται τα εξής:

«9. Όταν ένα σχέδιο αγοράς για την απόκτηση ομοιογενών αγαθών μπορεί να οδηγήσει σε ανάθεση συμβάσεων υπό τη μορφή χωριστών τμημάτων, λαμβάνεται υπόψη κατά την εφαρμογή του άρθρου 5 περιπτώσεις β' και γ' η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων αυτών των τμημάτων. Όταν η συνολική αξία των τμημάτων ισούται ή υπερβαίνει το κατώτατο όριο που προβλέπεται στο άρθρο 5, το παρόν Βιβλίο εφαρμόζεται στην ανάθεση κάθε τμήματος.

10. Κατά παρέκκλιση από τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 8 και 9, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις για μεμονωμένα τμήματα κατά τις διατάξεις του παρόντος Βιβλίου, λαμβάνοντας υπόψη την εκτιμώμενη αξία μόνο του τμήματος, εφόσον αυτή, χωρίς ΦΠΑ, είναι μικρότερη από 80.000 ευρώ για προμήθειες ή υπηρεσίες ή από 1.000.000 ευρώ για έργα. Πάντως, η συνολική αξία των τμημάτων που ανατίθενται με αυτόν τον τρόπο, δεν υπερβαίνει το 20 % της συνολικής αξίας όλων των τμημάτων στις οποίες έχει διαιρεθεί το προτεινόμενο έργο, η προτεινόμενη απόκτηση ομοιογενών αγαθών ή η προτεινόμενη παροχή υπηρεσιών».

13. Στο άρθρο 32 παρ. 2 περ. β' του ν. 4412/2016 (Α' 147), οι οποίες ενσωματώνουν τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' και γ' της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπεται:

«2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις:

[...]β) εάν τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνον από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα για οποιονδήποτε από τους κατωτέρω λόγους:

αα) ο στόχος της σύμβασης είναι η δημιουργία ή απόκτηση μοναδικού έργου τέχνης ή καλλιτεχνικής εκδήλωσης,

ββ) απουσία ανταγωνισμού για τεχνικούς λόγους,

γγ) προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Οι εξαιρέσεις που ορίζονται στις υποπεριπτώσεις ββ) και γγ) εφαρμόζονται μόνο εάν δεν υπάρχει εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο και η απουσία ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της σύμβασης».

III. Νομική εκτίμηση

14. Το υπό εξέταση αίτημα της Ε.Β.Ε., αφορά στη σύναψη δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών συνδρομής ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων, κατά την έννοια της περ. 9 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 «*Δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (προσαρμογής στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25)*» και προμηθειών που έχουν ως αντικείμενο την αγορά συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων και μόνιμων βάσεων δεδομένων, κατά την έννοια της περ. 8 της παρ. 1 του ως άνω άρθρου. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το αίτημα αφορά στη σύναψη μεικτών δημοσίων συμβάσεων, κατόπιν διαδικασίας διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 4412/2016, και καθώς και ότι η συνολική προϋπολογισθείσα δαπάνη για την ανάθεση των εν θέματι συμβάσεων που αφορούν *παροχή υπηρεσιών συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης/αγοράς ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων*, ανέρχεται στο ποσό των 572.446,00€, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής, κατ' άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011, για την παροχή σύμφωνης γνώμης.

15. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση, έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 26 και 32 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ περιπτώσεις (αντίστοιχα άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007) (βλ. σχετικώς ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56).

Συναφώς παρατηρείται ότι, οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζόμενων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συστατικής ερμηνείας. Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να προβλέπουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΚ, αποφάσεις της 18^{ης} Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28^{ης} Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13, της 13^{ης} Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48, της 14.09.2004, Υπόθεση C-385/02, της 12.01.1994, Υπόθεση C-296/92, της 17.11.1993, Υπόθεση C-71/02, της 10.03.1987, Υπόθεση C-199/85).

16. Σε ό,τι αφορά στην επικαλούμενη διάταξη του άρθρου 32, παρ. 2 περ. β', υποπερ. γγ' του ν.4412/2016 και σύμφωνα με αυτή, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να προσφεύγουν στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, όταν για λόγους σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, και μόνο στην περίπτωση που δεν υπάρχει εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο, καθίσταται αναγκαίο να ανατεθεί σύμβαση σε συγκεκριμένο οικονομικό φορέα.

Στην περίπτωση αυτή, γίνεται δεκτό από τη νομολογία ότι, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αρκεί να είναι απλώς ικανός να παρέχει με τον πλέον αποτελεσματικό και οικονομικά συμφέροντα τρόπο τις υπηρεσίες που πρόκειται να του ανατεθούν, αλλά να είναι και ο μοναδικός, έναντι οιοδήποτε άλλου φορέα, που παρέχει δυνητικά ανάλογες υπηρεσίες (ΔΕΚ C-199/85 Επιτροπή κατά Ιταλίας, ΔΕΚ C-296/92, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, ΔΕΚ C-57/94 Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας).

Επιπροσθέτως, η προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, λόγω των οποίων δικαιολογείται η προσφυγή στην όλως εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, αφορά στις περιπτώσεις κατά τις οποίες για λόγους νομικούς, μπορεί να ανατεθεί η σύμβαση σε έναν και μόνο οικονομικό φορέα, όπως είναι η περίπτωση προστασίας του αντικειμένου της προς ανάθεση σύμβασης από δικαιώματα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας, ως είναι και τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, ακόμη και τα μη κατοχυρωμένα (ΔΕΕ C-199/85, σκέψη 14, C-57/94 σκέψη 23, ΕΣ Τμ. VI 2055/2010).

Τονίζεται δε ότι, δεν αρκεί τα προς ανάθεση αγαθά ή υπηρεσίες να προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αλλά απαιτείται επιπλέον να κατασκευάζει/παρασκευάζει/παρέχει τα εν λόγω αγαθά ή υπηρεσίες μόνο ο οικονομικός φορέας στον οποίο πρόκειται να ανατεθεί η σύμβαση, απουσία άλλων ανταγωνιστών, ήτοι φορέων οι οποίοι παρέχουν ισοδύναμα ή παρόμοια αγαθά ή υπηρεσίες (ΔΕΕ C-328/92, σκέψη 17, ΕΣ Τμ. VI 86, 176, 177/2009, 50, 205/2010).

Συνεπώς, εφόσον συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, η αναθέτουσα αρχή δύναται νομίμως να προβεί, κατόπιν διαπραγμάτευσης, σε ανάθεση σύμβασης για λόγους προστασίας δικαιωμάτων αποκλειστικότητας, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, έχοντας όμως σταθμίσει όλες τις οικονομοτεχνικές παραμέτρους, οι οποίες καθιστούν συμφερότερη την προσφυγή στην εν λόγω όλως εξαιρετική διαδικασία, με πλήρη και ειδική αιτιολογία που πρέπει να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, για τους λόγους που επέβαλαν την απόφαση αυτή, διαφορετικά η διαδικασία αυτή δεν είναι νόμιμη (ΕΣ Πράξεις Τμ. VI 61/2004, 186, 187, 188, 189, 190, 191/2006, 263/2007, 77, 156/2008, 3334/2009).

17. Ως προς το αντικείμενο των υπό κρίση συμβάσεων που αφορά στη συνδρομή-αγορά βάσεων δεδομένων:

Βάση δεδομένων είναι κατά τον ορισμό του ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας *"η συλλογή έργων, δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή με άλλο τρόπο"*. Οι βάσεις δεδομένων έχουν την ιδιαιτερότητα ότι αποτελούν συλλογές έργων, τα οποία είτε προστατεύονται αυτοτελώς ως τέτοια ανεξάρτητα από τη βάση δεδομένων είτε δεν προστατεύονται, αν δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου. Ο Ευρωπαϊός νομοθέτης με την Οδηγία 96/9/ΕΚ, η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το ν.2819/2000 (ΦΕΚ 84/Α'/15.03.2000), θέσπισε και εναρμόνισε σε όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων με βάση ένα διπλό σύστημα, το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας για τις πρωτότυπες βάσεις δεδομένων και το συγγενικό δικαίωμα (δικαίωμα *sui generis*) για τις βάσεις δεδομένων που δεν είναι πρωτότυπες αλλά ενσωματώνουν μια σημαντική επένδυση.

Αν συνιστά πρωτότυπο πνευματικό έργο, μία βάση δεδομένων απολαμβάνει προστασίας, τόσο με βάση το κλασικό δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας όσο και με βάση το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσεων δεδομένων.

Με βάση την παρ. 2α του ν. 2121/1993, όπως ισχύει : *"2.α. Αντικείμενο προστασίας είναι και οι βάσεις δεδομένων οι οποίες λόγω της επιλογής ή διευθέτησης του περιεχομένου τους αποτελούν πνευματικά δημιουργήματα. Η προστασία αυτή δεν εκτείνεται στο περιεχόμενο των βάσεων δεδομένων και δεν θίγει κανένα από τα δικαιώματα που υφίστανται στο περιεχόμενο αυτό. Ως βάση δεδομένων νοείται η συλλογή έργων, δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή με άλλο τρόπο"*.

Περαιτέρω, κατασκευαστής βάσης δεδομένων είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που λαμβάνει την πρωτοβουλία και επωμίζεται τον κίνδυνο των επενδύσεων από την κατασκευή βάσης δεδομένων. Δεν θεωρείται κατασκευαστής ο εργολάβος βάσης δεδομένων (άρθρο 45α § 1 του Ν. 2121/1993).

Επιπρόσθετα, εξαγωγή θεωρείται η μόνιμη ή προσωρινή μεταφορά του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου βάσης δεδομένων σε άλλο υλικό φορέα με οποιοδήποτε μέσο ή με οποιαδήποτε μορφή. Εξαγωγή δηλαδή αποτελεί η «μεταφορά» περιεχομένων σε άλλο απόθεμα. Είναι αδιάφορο αν η μεταφορά περιεχομένων τελείται μέσω της αντιγραφής των περιεχομένων με τεχνικά μέσα ή μέσω αντιγραφής με το χέρι (ΔΕΕ, απόφ. της 9 Οκτωβρίου 2008, C-304/2007 Directmedia GmbH v. Albert-Ludwig Universitat Freiburg, ΔιΜΕΕ 2009,122).

Επαναχρησιμοποίηση νοείται δε η πάσης μορφής διάθεση στο κοινό του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της βάσης δεδομένων με διανομή αντιγράφων, εκμίσθωση, μετάδοση με άμεση επικοινωνία ή με άλλες μορφές. Ωστόσο, ο δανεισμός στο κοινό δεν συνιστά πράξη εξαγωγής ή επαναχρησιμοποίησης (άρθρο 45Α § 2 του Ν. 2121/1993).

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι για να προστατευθεί η βάση δεδομένων από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να καταδειχθεί μία πρωτοτυπία στην επιλογή ή στην οργάνωση του υλικού της ((βλ σχετικά ΠΠρΑθ 6544/2006 ΔΙΜΕΕ 2007, 90, ΠΠρΑθ 5810/2005 ΤΝΠ ΔΣΑ, Α. Καλλινίκου Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα β εκδ. 2005 σ. 78).

Πέραν της παραπάνω προστασίας ο Ν. 2121/1993 προβλέπει ρητά και ένα πρόσθετο αποκλειστικό δικαίωμα ειδικής φύσης για τους κατασκευαστές βάσεων δεδομένων. Σύμφωνα λοιπόν με τη σχετική διάταξη νόμου, εφόσον η απόκτηση, ο έλεγχος ή η παρουσίαση του περιεχομένου μίας βάσης δεδομένων, αξιολογούμενου ποιοτικά ή ποσοτικά, καταδεικνύουν ουσιώδη ποιοτική ή ποσοτική επένδυση, ο κατασκευαστής αυτής έχει το δικαίωμα να απαγορεύει την εξαγωγή ή/και επαναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της (άρθρα 45Α § 1 του Ν. 2121/1993 και 7 § 10 Οδηγίας 96/9).

18. Η Ε.Β.Ε. που θεσμοθετήθηκε βάσει των διατάξεων του ν.3149/2003 (ΦΕΚ 141/Β'/10.06.2003), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, αποσκοπεί να αποτελέσει τον εθνικό κόμβο μέσω του οποίου θα μπορούν οι Έλληνες χρήστες του Διαδικτύου να έχουν πρόσβαση σε υψηλού επιστημονικού περιεχομένου ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (ΗΒΔ) και συλλογές ηλεκτρονικών βιβλίων (ΣΗΒ). Με την προτεινόμενη αγορά ηλεκτρονικών πηγών η Ε.Β.Ε. θα προσφέρει στους Έλληνες πολίτες πρόσβαση στο πλήρες κείμενο μοναδικών πηγών για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας και παράλληλα, λόγω και της ιδιαίτερης οικονομικής κατάστασης της χώρας, θα καλύψει, άμεσα, και ανάγκες ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας, τα οποία αδυνατούν να προχωρήσουν σε ανάλογες αγορές ηλεκτρονικών πηγών. Προς τούτο, αποφάσισε τη σύναψη συμβάσεων παροχής υπηρεσιών συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης/αγοράς ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων με τους αναφερόμενους στο ιστορικό παρόχους (Ιστορικό υπό 3).

Ο λόγος που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή για την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης κατ' εφαρμογή της εν λόγω διάταξης είναι ότι: *«Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος αποτελεί τον θεματοφύλακα της γραπτής πνευματικής παρακαταθήκης των Ελλήνων και την κιβωτό ενός μοναδικού πλούτου στον οποίο καταγράφεται η πορεία της ελληνικής σκέψης και ιστορίας δια μέσου των αιώνων. Ωστόσο, μέχρι σήμερα δεν είχε προβεί ποτέ σε αγορές βάσεων δεδομένων και συλλογές ηλεκτρονικών βιβλίων, γεγονός που αφενός αποτελεί παγκόσμια μοναδικότητα στο χώρο των Εθνικών Βιβλιοθηκών όλων των ηπείρων, της Αφρικανικής συμπεριλαμβανομένης και β) ουδόλως αντιστοιχεί με την τεράστια*

διάδοση, τον πλούτο, το βάθος και το εύρος των διαθέσιμων διεθνώς ηλεκτρονικών πηγών. Δεν έχει γίνει καμία προμήθεια όμοιων ή ομοειδών προϊόντων ή υπηρεσιών για την παροχή ίδιου τύπου υπηρεσιών, ούτε στο πλαίσιο διαγωνιστικών διαδικασιών ούτε και απευθείας αναθέσεων.

Για το λόγο αυτό μέσα σε ένα παγκόσμιο ηλεκτρονικό περιβάλλον παροχής επιστημονικής πληροφόρησης, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (Ε.Β.Ε.), επιδιώκει, εκπληρώνοντας την αποστολή της, να αποτελέσει τον εθνικό κόμβο μέσω του οποίου θα μπορούν οι Έλληνες χρήστες του Διαδικτύου να έχουν πρόσβαση σε υψηλού επιστημονικού περιεχομένου ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (ΗΒΔ) και συλλογές ηλεκτρονικών βιβλίων (ΣΗΒ)».

Περαιτέρω αναφέρεται :“Σκοπός της προτεινόμενης, από την Ε.Β.Ε., αγοράς των ηλεκτρονικών πηγών (ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικά βιβλία) είναι η κάλυψη σημαντικών ερευνητικών αναγκών. Οι ανάγκες αυτές προκύπτουν τόσο από την αποστολή της Ε.Β.Ε. (βλ. Ν.3149/2003, και όπως αυτός τροποποιήθηκε Ν.4452/2017 Κεφ.Β' Αρθ. 4) όσο και από το ρόλο της ως κυρίαρχος θεσμός στο χώρο των βιβλιοθηκών της χώρας. Με την προτεινόμενη αγορά ηλεκτρονικών πηγών η Ε.Β.Ε. θα προσφέρει στους Έλληνες πολίτες πρόσβαση στο πλήρες κείμενο μοναδικών πηγών για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας (για παράδειγμα, βλ. Τη βάση *Dissertations and Theses Global* που θα προσφέρει πολύτιμο υλικό σε ερευνητές με πρόσβαση σε εκατομμύρια διδακτορικές διατριβές ανά τον κόσμο). Παράλληλα, λόγω και της ιδιάζουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας, θα καλύψει, άμεσα, και ανάγκες ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας, τα οποία αδυνατούν να προχωρήσουν σε ανάλογες αγορές ηλεκτρονικών πηγών. Για παράδειγμα, η αγορά της βάσης *Business Source Ultimate* αποσκοπεί να εξυπηρετήσει όχι μόνο τους χρήστες της Ε.Β.Ε., αλλά και την ακαδημαϊκή κοινότητα ιδρυμάτων όπως το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πανεπιστήμιο Πειραιά.

Η Ε.Β.Ε. επιλέγει τις ηλεκτρονικές πηγές βάσει της θεματικής τους κάλυψης και σε σχέση με τις ανάγκες της αλλά και την εγκυρότητα που διαθέτουν στην επιστημονική κοινότητα. Στη συνέχεια, η “συνεργασία” με τον κάθε παραγωγό της πηγής είναι, επί της ουσίας, μονόδρομος, καθώς όλες οι ηλεκτρονικές πηγές που προτίθεται να αγοράσει η Ε.Β.Ε. προσφέρονται κατά αποκλειστικότητα από τους συγκεκριμένους προμηθευτές [...]».

Αναφορικά με τη σύναψη σύμβασης με τον εκδοτικό οίκο ProQuest

1. Η βάση *Dissertations & Theses Global* περιέχει μια μοναδική παγκοσμίως βάση από σχεδόν 4 εκ. διδακτορικές διατριβές από όλον τον κόσμο και χρησιμοποιείται από περισσότερα από 3.000 ιδρύματα σε όλο τον κόσμο, καλύπτοντας ένα ευρύτατο φάσμα θεματικών αντικειμένων των Θετικών, Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών. 2. Η βάση *Periodicals Archive Online Foundation Collections I, II & III* θα προσφέρει μια πολύτιμη αρχειακή συλλογή 521 ερευνητικών περιοδικών στις Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες από το 1802 έως και το 2005. Περιέχει περιοδικά από περισσότερες από 100 διαφορετικές γλώσσες, ενώ ο ρόλος της ως αρχειακή βάση δεδομένων, την καθιστά ένα πολύτιμο εργαλείο έρευνας. 3. Η βάση δεδομένων *Ulrich's Web* αποτελεί σημαντικότερη βάση, εργαλείο, για τη διαχείριση και επεξεργασία των περιοδικών εκδόσεων. Πρόκειται για έναν κατάλογο που περιέχει πληροφορίες για περισσότερα από 300.000 περιοδικά, ενώ παρέχει και πρόσβαση σε κατάλογο περιοδικών μέσω του πρωτοκόλλου επικοινωνίας Z39.50. 4. *ProQuest Library Science & LISA*. Πρόκειται, ενδεχομένως, για την παλαιότερη και σημαντικότερη βιβλιοθηκονομική βάση, ένα εργαλείο απαραίτητο για οποιαδήποτε βιβλιοθήκη στον κόσμο.

Με την από 08.11.2016 επιστολή, βεβαιώνεται ότι η εν λόγω εταιρεία είναι η αποκλειστική παραγωγός,

εκδότης και διανομέας των βάσεων δεδομένων: (i) *Early European Books collections 2,3 & 4*, (ii) *Periodicals Archive Online Foundation Collections I, II & III*, (iii) *ProQuest Library Science & LISA*, (iv) *ProQuest Dissertations & Theses Global Full Text and* (v) *Ulrich's Web*, καθώς και ότι είναι διαθέσιμες μόνο μέσω της πλατφόρμας πρόσβασης της ProQuest.

Αναφορικά με τη σύναψη σύμβασης με τον εκδοτικό οίκο EBSCO Information Services

1. *Academic Search Ultimate*: Είναι μία πλήρης πολύ-θεματική ΗΒΔ που θα προσφέρει στους Έλληνες ερευνητές κάλυψη στις ερευνητικές τους ανάγκες. Ενδεικτικά, καλύπτει επιστήμες όπως αστρονομία, ανθρωπολογία, μαθηματικά, φυσική, χημεία, μουσική, ψυχολογία και φιλοσοφία. 2. *Business Source Ultimate*: Προσφέρει πρόσβαση σε χιλιάδες επιστημονικά περιοδικά σε θέματα όπως οικονομικά, διαχείριση προσωπικού, μάρκετινγκ, τραπεζική, διοίκηση και λογιστική. 3. *eBook Academic Collection*: Συλλογή ακαδημαϊκών ηλεκτρονικών βιβλίων με περισσότερα από 150.000 τεκμήρια πολύ-θεματικού περιεχομένου με θέματα όπως τέχνες, εκπαίδευση, λογοτεχνική κριτική, ποίηση και μηχανική. 4. *eBook Business Collection*: Συλλογή 16.000 ηλεκτρονικών βιβλίων που καλύπτει αντικείμενα όπως οικονομικά, μάρκετινγκ και επιχειρηματικότητα.

Με το από 15.02.2017 σχετικό έγγραφο της η EBSCO Information Services επιβεβαιώνει την αποκλειστική διάθεση των εν λόγω ΗΒΔ και eBook Subscription Collections.

Αναφορικά με τη σύναψη σύμβασης με τον εκδοτικό οίκο Brepols Publishers

Περιλαμβάνονται οι κάτωθι ηλεκτρονικές βάσεις: 1. *Brepolis Latin Complete (BL-C)*, 2. *In Principio Online (INPR)*, 3. *Brepolis Religion – Bibliographies & Encyclopaedias (BR-BE)*, 4. *Lexikon des Mittelalters (LexMA) – International Encyclopaedia for the Middle Ages (IEMA)*, 5. *Vetus Latina Database (VLD)* and 6. *Patrologia Orientalis Database (POD)*. Αποτελούν βάσεις δεδομένων για τη λατινική γραμματεία, για τη λατινική παλαιογραφία, τη ρωμαϊκή ιστορία, το ρωμαϊκό πολιτισμό, το λεξικό των Μεσαιωνικών Χρόνων, τη μεταγραφή της Βίβλου στη Λατινική Γλώσσα και ένα σώμα Πατερικών κειμένων από Πατέρες της Ανατολικής Εκκλησίας σε μη λατινικές γλώσσες μεταξύ των οποίων και της ελληνικής.

Με την από 02.03.2017 επιστολή του, ο εν λόγω εκδοτικός οίκος βεβαιώνει την αποκλειστική διάθεση των εν λόγω ΗΒΔ της BREPOLiS πλατφόρμας.

Αναφορικά με τη σύναψη σύμβασης με τον οργανισμό ΙΘΑΚΑ

1. *Arstor Digital Library*: Η Artstor είναι μια ψηφιακή βιβλιοθήκη εικόνων με περιεχόμενο από μερικά από τα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου, αρχεία φωτογραφιών και καλλιτέχνες. Αποτελεί μια περιεκτική συλλογή πολύτιμη για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς με μοναδικές συλλογές που δεν είναι διαθέσιμες από άλλη αντίστοιχη ΗΒΔ. 2. *JSTOR*: Είναι ένας μη-κερδοσκοπικός οργανισμός που προσφέρει πρόσβαση σε επιστημονικό περιεχόμενο. Αποτελεί μια σημαντική συλλογή ηλεκτρονικών βιβλίων από πανεπιστήμια όπως Princeton, Harvard και Yale. Παράλληλα, προσφέρει μοναδικές, για τις βιβλιοθήκες, δυνατότητες χρήσης των ηλεκτρονικών της βιβλίων, όπως ελεύθερος αριθμός κατεβάσματος (download) και εκτύπωσης, δανεισμό και διαδανεισμό των βιβλίων, χωρίς περιορισμούς πρόσβασης με τη χρήση λογισμικού (DRM-free).

Με τις από 01.03.2017 και 14.02.2017 βεβαιώσεις των εκδοτικών οίκων ΙΘΑΚΑ (JSTOR) και ARTSTOR βεβαιώνεται ότι οι εν λόγω ΗΒΔ είναι αποκλειστικά διαθέσιμες μόνο από το συγκεκριμένο οργανισμό.

Αναφορικά με τη σύναψη σύμβασης με τον εκδοτικό οίκο Brill

Περιλαμβάνονται οι ηλεκτρονικές βάσεις: *Encyclopedia of Ancient Greek Language and Linguistics Online (EAGGL)* και *Supplementum Epigraphicum Graecum Online (SEG Online)*, οι οποίες αποτελούν εργαλεία

για θέματα που αφορούν στην αρχαία ελληνική γλώσσα, την ιστορική γλωσσολογία, την ινδοευρωπαϊκή προέλευση των ευρωπαϊκών γλωσσών, την επιγραφική και τους επιμέρους τομείς της.

Με την από 22.02.2017 επιστολή του, ο εκδοτικός οίκος BRILL βεβαιώνει την αποκλειστική διάθεση των ανωτέρω ΗΒΔ.

19. Ενόψει των ανωτέρω και από τα στοιχεία που προσκομίστηκαν εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής και ειδικότερα από τις προσκομιζόμενες βεβαιώσεις αποκλειστικότητας καθώς και από τις δηλώσεις των εκπροσώπων της Ε.Β.Ε., οι οποίοι παρέστησαν κατά την συνεδρίαση της Αρχής, όσον αφορά τη μοναδικότητα του περιεχομένου των ως άνω βάσεων δεδομένων από άποψη πρωτοτυπίας, οργάνωσης πληρότητας, απήχησης και καταξίωσης στην επιστημονική κοινότητα, τεκμηριώνεται επαρκώς η συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 32, παρ. 2, περ β', υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016 για προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για την ανάθεση των ως άνω συμβάσεων με τους προαναφερόμενους παρόχους και με αντικείμενο τη συνδρομή και απόκτηση δικαιωμάτων απομακρυσμένης πρόσβασης σε ηλεκτρονικές πηγές και υπηρεσίες πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών επιστημονικών περιοδικών και βιβλίων.

IV. Συμπέρασμα

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. **ομόφωνα** αποφασίζει:

την αποδοχή του αιτήματος της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας, σύμφωνα με το άρθρο 2, περίπτωση γ' υποπερίπτωση δδ' του ν.4013/2011, όπως ισχύει, και την παροχή σύμφωνης γνώμης για τη διενέργεια διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για την ανάθεση σύμβασης «παροχής υπηρεσιών συνδρομής και μόνιμης πρόσβασης/αγοράς ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και συλλογών ηλεκτρονικών βιβλίων», προϋπολογισθείσας δαπάνης 572.446,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, διάρκειας πέντε (5) ετών, λόγω συνδρομής των τασσόμενων από το νόμο προϋποθέσεων.

Αθήνα, 19 Δεκεμβρίου 2017

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Καταπόδης